

הקדמה

מראשית הנהגתו החל הרבי מליובאוויטש זי"ע לשגר לקראת חגי תשרי וחג הפסח איגרות מיוחדות, שמוענו "אל בני ובנות ישראל בכל מקום שהם".

באיגרות האלה הרבי פיתח והרחיב רעיונות מתוך העולם הרחב והעשיר של המועדים. בכל מכתב הדגיש עניינים מסוימים, שבעיניו היו רלוונטיים לאותה תקופה וראויים להבלטה, ובמרוצת השנים נהפכו האיגרות לאוצר בלום של תכנים מעמיקים על החגים.

כדי לקרב יותר את האוצר העצום הזה אל הציבור הרחב מוגש בזה מבחר מהמכתבים האלה במהדורה חדשה, מהודרת ומאירת עיניים, שבה סודרו המכתבים לפי הנושאים המרכזיים הנדונים בהם. כמו־כן בוצעה עריכה לשונית קלה של המכתבים שהתרגום שלהם ללשון הקודש לא הוגה בידי הרבי.

הכרך הראשון מתמקד בחגי תשרי והכרך הזה עוסק בחג הפסח. בכל אחד ואחד מהכרכים מוגשים יותר משלושים מכתבים, המקיפים את הנקודות העיקריות שפיתח הרבי ב'מכתבים הכלליים' האלה.

המכתבים מובאים תחת כותרת ופתיח מיוחד, המסכם את תוכנו של כל מכתב, והמזמין את הקורא לצלול פנימה ולראות את האור כי טוב. בתחילת כרך זה מופיע מבוא הסוקר המסכם את המבט המקורי והמיוחד של הרבי על חג הפסח ועל ההוראות שעלינו ללמוד ממנו. בחלק הראשון של הספר מופיע גם מבוא הסוקר את כתיבת המכתבים כלליים על־ידי הרבי.

אנו מקווים כי מהדורה זו של מבחר מה'מכתבים הכלליים' של הרבי לחגי תשרי וניסן יפתחו פתח לציבור הרחב לאוצר מופלא זה של תובנות, ערכים ותכנים, הטמונים בחגים אלה, ויעוררו את הלבבות להתחזק בעבודת הבורא.

ויהי רצון שהוצאת ספרים אלה תהיה עוד נדבך בהפצת מעיינות החסידות חוצה, שכדברי המשיח לבעש"ט, ב'עליית הנשמה' הידועה שלו, זה הדבר שימהר ויחיש את בואו ואת הגאולה האמיתית והשלמה בקרוב ממש.

ספריית 'מעיינותך'

תוכן עניינים

13 משמעותו של חג הפסח

חודש הניסים

27 ראש חודש ניסן ומשמעותיו הנצחיות

34 הנס טמון בתוך הטבע

39 שתי דרכים בהנהגה הניסית

45 הכוח להתנהלות ניסית

52 לקלוט את ההנהגה הניסית

חג האביב

63 החג שמנפץ את פולחן האביב

69 מה משותף לפסח ולאביב

חג החירות

79 חירות היא מושג יחסי

83 חירות פנימית וחיצונית

87	חירות הנשמה וחירות הגוף
91	חירות כפולה
96	טוב לשמים וטוב לבריות.

יציאה מ'מצרים'

105	יציאה מתמדת
109	גאולה כהרף עין
114	בחצות הלילה ובחצי היום
124	פסח - סיפור של ביטחון

"והיגדת לבנך"

131	ארבעה בנים - ובן חמישי
136	מעבר חד מתלות לעצמאות.
142	מצה, מרור ופסח בחינוך הילדים
147	גאולה לכולם, סדר לכולם.

חמץ ומצה

157	השלילה המוחלטת של החמץ
166	שלילת הגאווה והצורך בתקיפות

ושחטו הפסח

177	הגאולה טמונה בפרטים הקטנים
182	שלילת עבודה זרה בכל המובנים
187	משכו ידיכם מאידאלים זרים

- 194 להיות צדיק וגם בעל תשובה.
- 199 חירות שתהיה 'אור לגויים'.

"גוי מקרב גוי"

- 207 להיגאל מהמצב העופְּרִי.
- 213 הוצאת "גוי מקרב גוי".

פסח – דילוג וקפיצה

- 223 לדלג אל החירות האמיתית.
- 230 יוצאים ממצרים בחיפזון.
- 238 שלושה סימנים שמביאים גאולה.
- 245 יתבררו ויתלבנו הדברים - בחיפזון.

"תעבדון את האלוקים"

- 253 שילוב ניסים ויגיעה עצמית.
- 258 היחיד חייב להיכלל בציבור.

פסח בשבת

- 267 חירות מתוך עונג.
- 275 יש חירות ועונג; מה הלאה?.

משמעותו של חג הפסח

חג הפסח, זמן חירותנו, הוא הראשון בשורת חגי ישראל ומועדיו, והוא גם הבסיס לשני הרגלים האחרים. חג השבועות, זמן מתן תורתנו, נחוג ביום החמישים לחג הפסח, וגם חג הסוכות הוא זכר לסוכות שבהן הקב"ה הושיב את בני ישראל בהוציאו אותם מארץ מצרים.

החג הזה תופס מקום מרכזי כל-כך בחיים היהודיים, עד שהתורה ציוותה עלינו לזכור ולהזכיר את יציאת מצרים בכל יום ויום, ואף פעמיים בכל יום - בבוקר ובערב. מכאן עולה חשיבותו של חג הפסח, כפי שהדבר משתקף בשפע הרעיונות, התכנים והתובנות העולים ממנו.

במכתביו של הרבי לקראת חג הפסח יש התייחסות לשלל נקודות ורעיונות הקשורים במהותו של החג, והנושאים בתוכם מסרים ולקחים לחיי האדם כל ימות השנה. להלן כמה נקודות מרכזיות.

ניסן – הכוח העל-טבעי

ההתבוננות במהותו ובתכניו של חג הפסח מתחילה בהפניית מבט לעבר החודש שבו הוא חל - חודש ניסן. למעשה, הציווי על מצוות הפסח ניתן בפרשה ששמה 'החודש', והיא מדברת על חשיבותו הגדולה של חודש ניסן בתוך מהלך החיים היהודי - "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְכֶם רֵאשׁוֹן חֳדָשִׁים, רֵאשׁוֹן הוּא לְכֶם לְחֹדֶשׁ הַשָּׁנָה!".

ניסן הוא מלשון נס, והוא מייצג את ההנהגה האלוקית הניסית, העל־טבעית. יש ההנהגה האלוקית הטבעית, שבה ברא הקב"ה את העולם, ובמסגרתה האדם נדרש להתנהל על־פי המהלכים הארציים הטבעיים. ובזה חידושו של חודש ניסן, שהוא מעניק ליהודי כוח להתעלות מעל לטבע ולמגבלותיו ולחולל ניסים.

לכן יציאת מצרים התרחשה בחודש ניסן, כי כל מהותה הוא גילוי אלוקי שלמעלה מהטבע: "החל באותות ומופתים במצרים, ועד לגאולת עם שלם, נערים וזקנים, בנים ובנות, לאחר מאות שנות שעבוד בארץ שאפילו עבד אחד לא היה מסוגל לברוח משם, ונוסף לכך גאולה ביד רמה וברכוש גדול - אלה אירועים שהכול, בלי יוצא מן הכלל, ראו אותם בבירור ובבהירות כניסים גלויים"².

חודש ניסן מלמד את יהודי לדעת את האמת, שאפילו כאשר הוא רואה בעיניו את ההנהגה הטבעית בלבד, הרי כשיתבונן בדברים בעומק יותר יבין וייווכח כי לאמיתו של דבר אפילו דברים טבעיים, כמו קציר שעורים וחיטים כו', אינו תוצאה של "כוחי ועוצם ידי", של החרישה והזריעה חצי שנה קודם לכן, אלא "ברכת ה' היא תעשיר", והכול נובע מהקב"ה. עליו לראות תמיד את ההשגחה הפרטית ואת ההנהגה שלמעלה מדרך הטבע, אפילו כשהיא מוסתרת ב'לבושים טבעיים'³.

חודש זה נותן כוח ל'הנהגה ניסית' יום־יומית: לצאת ממסגרות של הגבלות, בכל הקשור לתורה ומצוות, "שזה גם תוכנו הפנימי של יציאת מצרים, יציאה ממִצְרַיִם ומגבלות"⁴.

2. מכתב מי"א בניסן תשל"ג (להלן ע' 40).

3. מכתב מראש חודש ניסן תשל"ג (להלן ע' 36).

4. מכתב מי"א בניסן תשל"ח (להלן ע' 46).

בשורת האביב

התורה מדגישה את הצורך שחג הפסח יחול בחודש האביב דווקא, כמו שנאמר: "שְׁמֹר אֶת חֹדֶשׁ הָאָבִיב וְעָשִׂיתָ פֶּסַח לַה' אֱלֹהֶיךָ, כִּי בַחֹדֶשׁ הָאָבִיב הוֹצִיאָהּ ה' אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרָיִם"⁵.

כדי להבטיח שאכן כך יהיה - בשעה שלוח השנה שלנו מתנהל על-פי מחזור הירח, דבר היוצר פער של כאחד-עשר ימים בשנה לעומת שנת החמה, שהיא הקובעת את תקופות השנה - אנחנו עושים 'שנה מעוברת' אחת לשנתיים-שלוש, שבה מוסיפים חודש שלם (אדר) לאותה שנה. כך משתווה שנת הירח לשנת החמה, וחג הפסח חל תמיד בחודש האביב. כתוצאה מכך מתואמים כל חודשי השנה, וכל החגים, ונקבעים במועדם המדויק⁶.

כל זה נובע מהציווי שפסח צריך לחול בחודש האביב דווקא, ומזה אפשר להבין את חשיבות הדבר ואת המשמעויות והתובנות שעניין זה נושא עימו.

האביב מסמל את כוחות הטבע כשהם בשיא עוצמתם. זו תקופת התחדשות של הטבע, פריחה ולבוב. התרבות המצרית סגדה לכוחות הטבע ולאדם שיש בו התבונה לנצל את הטבע לטובתו. כך התפתחה תרבות אלילית מסועפת, שהביאה לתפיסה של "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה"⁷ ולירידה רוחנית ומוסרית תהומית ביותר, עד כדי הצדקת שעבוד בכני-אדם או בעם חלש יותר מבחינה גופנית והתאכזרות שפלה ביותר כלפיו.

ואז בא משה רבנו ובפיו בשורת "פקוד פקדתי": "הגיעה השעה שבה עלה ברצון אלוקי אברהם יצחק ויעקב לשחרר את בני ישראל מיד פרעה ומגלות מצרים; והגאולה תהיה לא בתקופה שבה כוחות הטבע רדומים ונסתרים, אלא בחודש האביב דווקא, שבו הטבע מגלה את מיטב כוחו.

5. דברים טז, א.

6. מכתב מ"א בניסן תשכ"ה (להלן ע' 63).

7. על-פי דברים ח, יז.

בכך מודגשת ההכרה שהטבע וכוחותיו והעולם ה'על טבעי' אינם עולמות נפרדים, הנאבקים ביניהם ופעמים האחד גובר ופעמים השני - אלא יש אֵל אחד ויחיד בלבד, השליט המוחלט על העולם כולו, והוא גם המאחד את כל הבריאה ומרכיביה.

חירות כמושג יחסי

אחד משמותיו של חג הפסח הוא זה שקבעו לו אנשי כנסת הגדולה בנוסח התפילה - 'זמן חירותנו'. החג הזה נועד לתת כוח ליהודי להיות בן-חורין, ועד לחירות המלאה - חירות פנימית וחיצונית.

הגבלת החירות יכולה להיות על־ידי הפרעות פנימיות, הנובעות מתכונות מולדות או נרכשות, שנוספו על־ידי חינוך, הרגל וכיוצא באלה, וכל אלה כובלים את ידיו של האדם מלבטא את מהותו האמיתית⁸.

לצד אלה עלולה החירות להיות מוגבלת על־ידי הפרעות חיצוניות שהעולם החיצוני כופה על האדם, החל מטרדות הפרנסה וכדומה, דרך מוסכמות חברתיות המפעילות לחץ על האדם להיכנע להן, ואף לעג כלפי יהודי המנסה לשמור תורה ומצוות כרצון ה'.

כדי לחתור לחירות אמיתית צריך להגדיר תחילה מהי חירות, וכאן מתברר שחירות היא מושג יחסי⁹. בעבור צמח חירות משמעותה שהוא מקבל את כל צרכיו הדרושים לגידולו - אדמה, מים, אוויר וכדומה - שאז הצמח 'משוחרר' מכל 'דאגה' והפרעה. אבל אם נחיל את מושג החירות הזה על בעל־חיים, ונספק לו את כל צרכיו במזון, מים וכדומה, ועם זה נאלץ אותו להישאר במקום אחד ולא לזוז ממנו - הרי בעבורו אין הגבלה גדולה מזו, ומצב כזה הוא בעבורו מאסר ושבי חמורים ביותר, כי חסר לו דבר שהוא עיקר מהותו.

כשנעלה בדרגה ונחיל את מושג החירות של בעל־חיים על אדם - נספק לו את כל צרכיו ואף ניתן לו חופש תנועה, אלא שננתק אותו מחיי שכל -

8. מכתב מ"א בניסן תש"כ (להלן ע' 83).

9. מכתב מ"א בניסן תשי"ח (להלן ע' 80).

ראש חודש ניסן ומשמעויותיו הנצחיות

שני מאורעות עיקריים התרחשו בראש חודש ניסן – במצרים נמסר לבני ישראל הציווי על קידוש החודש, ובשנה הבאה ביום הזה הוקם המשכן. שני המאורעות האלה – אף-על-פי שאירעו במועדים נפרדים ואף מנוגדים: עבדות וחירות, מצרים וחר סיני – קשורים בכל-זאת קשר הדוק ומהווים רצף אחד

ב"ה, ראש חודש ניסן, ה'תשמ"א

ראש חודש: הכולל כל ימי החודש כראש הכולל כל איברי הגוף (עט"ר בתחלתו). ומוכן שבמיוחד ימים מיוחדים שבו - חה"פ. וראה ר"ה (ד, א): באחד בניסן כו' רגל שבו כו'.

ראש חודש ניסן: אותו יום נטל עשר עטרות (שבת פז, סע"ב וראה תוד"ה עשר. תו"ש לפקודי מ סקי"ט. וש"נ) - הובא בפרש"י עה"ת: ר"פ שמיני (מסדר עולם (פ"ז)). נשא ז, יב. שו"ע אדה"ז חאו"ח סתכ"ט ס"ט. ובירושלמי שקלים בתחלתה שבו ביום נתרמה התרומה לקרבנות צבור (כולל - דאותו היום). וע"ד החסידות - ראה דרושי דא"ח עה"פ ויהי ביום השמיני. לקוטי לוי"צ לוח"ג ר"פ שמיני. והוא תחלת הנהגה ניסית (עקיזה פ' בא עה"פ החודש גו' (שער לח). הובא ונתבאר באוה"ת בראשית ית, ב ואילך. רד"ה החודש תרנ"ד, תרס"ו, תרע"ח (דפ' החודש). ועוד).

חודש ניסן: שצירופו הוי' כסדרו (כתהאריז"ל בכ"מ. משנת חסידים מס' ניסן בתחלתה). וראה או"ת לה"מ בא ד"ה החודש הזה. וראה רד"ה החודש הזה תרכ"ו (וצע"ק למה דווקא בצירוף דניסן אין לערב כו' ואולי מפני שהוא שם כסדרו. ובד"ה החודש הזה אעת"ר (ריש ע' סד): ועיקר ההמשכה הוא בחודש ניסן דהצירוף הוא ש' הוי' כסדרן והיינו אמיתית הגילוי דש' הוי' שם העצם. ובע' סה: דכשהגיע ניסן היינו שכבר נמשך הגילוי מלמעלה בחי' הגילוי דעצמות אוא"ס).

ברוקלין, נ.י.

אל כל בני ובנות ישראל
בכל מקום שהם
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

לכל יום מימות השנה יש משמעות, תוכן ולקח - משלו, אך יש ימים שלהם ישנה משמעות מיוחדת במינה משום האירועים החשובים הקשורים בהם. הזיכרונות שמעוררים ימים מיוחדים אלה - מעוררים הדים והשלכות אצל כל אדם חושב עד לידי מעשה בפועל: "נזכרים - ונעשים". יום מיוחד כזה הוא ראש חודש ניסן.

* * *

שני מאורעות עיקריים התרחשו בתאריך זה, ראש חודש ניסן, ועליהם מסופר בפירוט בתורה: בתורה שבכתב, וביתר פירוט והרחבה בתורה שבעל פה.

ניסן: ראה ברכות נו, רע"א: ניסי ניסים.

לכל יום . . יש משמעות, תוכן ולקח - משלו: שהרי "כל יומא ויומא עביד עבדתי" - זח"ג צד, ב (וראה לקו"ש ח"ב ע' 100 הע' 38). ובזח"א רס"ד, ב: מלמד שכל יום ויום יש לו כחו.

ולקח: ובמכש"כ מתורת הבעש"ט שכל מה שהאדם רואה ושומע הוא הוראה מלמעלה בעבודתו להשם (כש"ט הוספות קכח"ט. וש"נ).

ימים שלהם ישנה משמעות מיוחדת: להעיר מעניין יומין זכאין ש"מגלגלין זכות ליום זכאי וכו'" (תענית כט, א). וראה זח"א רד, א.

הזיכרונות . . מעוררים הדים: ובלשון הכתוב בנוגע למצות תפילין (שהוקשה כל התורה כולה לתפילין - קידושין לה, א): לזכרון גו' למען תהי' גו' (בא יג, טו).

אצל כל אדם חושב: ובפרט כל אחד ואחת מבנ"י שהם "עם חכם ונבון" (ואתחנן ד, ו).

לידי מעשה בפועל: שהוא העיקר (אבות פ"א מ"ז).

"נזכרים - ונעשים": אסתר ט, כח. וגם פעולתו למעלה והשפעתו לאח"ז למטה (האריז"ל עה"פ הובא בספר תיקון שובבים להרמ"ז. ובתוספת ביאור בלב דוד להחיד"א פכ"ט).

המאורע הראשון התרחש כאשר בני ישראל היו בגלות (מצרים). ביום זה נצטוו: "החודש הזה לכם ראש חדשים" (פרשת החודש), ראשית כל המצווה הראשונה (קידוש החודש) שאותה קיבל עם ישראל כעם, ובד בבד, מיד לאחר מכן - הלכות קרבן הפסח וחג הפסח, עם פרטיהם ופרטי פרטיהם.

המאורע השני התרחש בראש חודש ניסן שבא מיד לאחר אותו ראש חודש ניסן האמור. היה זה כאשר בני ישראל היו כבר בני־חורין במלוא המשמעות, במצב של חירות ואור גדול וליד הר סיני. באותו יום של ראש חודש ניסן הוקם המשכן־מקדש במלוא קדושתו ותפארתו, החלו אז את כל העניינים שהיו קשורים במשכן בכלל, ובפרט הקרבת הקרבנות של שנים־עשר נשיאי שבטי ישראל, למן ה'קרבנות' (עגלות ובקר) שהביאו כל השנים־עשר יחדיו ביום הראשון, ראש חודש ניסן, ולאחר מכן - "נשיא אחד ליום, נשיא אחד

ביום זה נצטוו: פסחים ו, ב ובתודה ממאי שם. פרש"י (ממכילתא) עה"פ בא יב, ג. וראה פרש"י (ממכילתא) עה"פ שם, כח: כיון שקבלו עליהם (מר"ח) מעלה עליהם הכתוב כאילו עשו. וראה הגש"פ עם לקוטי טעמים (קה"ת תשל"ט) ע' תצ.

"החודש... חדשים": בא יב, ב. וראה אוה"ת עה"פ. מאמרי דא"ח ד"ה החודש (תרכ"ו; ה'ש"ת. ועוד). המצווה הראשונה (קידוש החודש): ובלשון רש"י ר"פ בראשית (ממדרז"ל): שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל.

כעם: רבותינו בעלי התוספות עה"ת ר"פ בראשית. וראה רע"ב שם. וראה רמב"ם הל' מלכים רפ"ט: בא אברהם כו' ויצחק כו' ויעקב כו' עמרם כו'. מיד לאחר מכן: בא שם בפסוק שלאחריו ואילך.

בראש חודש ניסן שבא מיד לאחר אותו ראש חודש ניסן האמור: בחודש הראשון בשנה השנית באחד לחודש (פקודי מ, יז).

חירות ואור גדול: נוסח ההגדה (מפסחים קטז, ב).

וליד הר סיני: ראה עירובין נד, א. שמו"ר פמ"א, ז. זח"ב קיג, סע"ב ואילך.

המשכן־מקדש: כמש"נ ועשו לי מקדש (תרומה כה, ח. וראה עירובין ב, א).

במלוא קדושתו ותפארתו: כי באותו היום העמידו ולא פרקו ושרתה בו שכינה (פרש"י שמיני ט, כג. נשא ז, א. ע"פ תנחומא פקודי יא. במדבר פי"ב, טו. ועוד). ואז "וכבוד ה' מלא את המשכן" (פקודי מ, לד).

הקרבת הקרבנות... (עגלות ובקר): נשא ז, ב ואילך.

ליום" (למרות שכולם היו ראויים להביא קרבנם ביום הראשון). גם עניינים אלה - הן בקשר להקמת המשכן והן בקשר לקרבנות הנשיאים - מסופרים בתורה בהרחבה גדולה, שבכך מודגשת חשיבותם.

* * *

שני מאורעות אלה - למרות שאירעו, כאמור, בשני מועדים נפרדים ובשני מקומות נפרדים, נפרדים ומנוגדים: עבדות וחירות, מצרים והר סיני, יחד עם זאת קשורים בקשר הדוק, כך שהם מהווים המשך אחד.

הנקודה הפנימית שבדבר היא:

עוד בהיותם בגלות (מצרים) קיבלו בני ישראל את הכוח להיות בני-חורין מלאים ואמיתיים, על-ידי כך שהקב"ה העניק להם את המצוות, היוצרות ברית נצח ואיחוד בין בני ישראל לבין הקב"ה, איחוד המעמיד אותם מעל כל ה'מְצָרִים' והגבולים של הגבלות וסדרי העולם. דבר זה מובא מן הכוח אל הפועל ומתחזק באמצעות "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", הן לפי המשמעות הפשוטה של המילים והן לפי תוכנן העמוק יותר והפנימי: בני ישראל וכל אחד מישראל, עושים בקרבם ובסביבתם מקדש ו'דירה' להקב"ה,

שכולם . . . ביום הראשון): ראה במדב"ר פי"ב, כא: לא הי' משה יודע כיצד יקריבו אם כולם כאחד כו'. ויתירה מזו - במדב"ר פי"ג, ט (הובא ונתבאר בלקו"ת נשא כט, ב): העלה עליהם הקב"ה כאילו כולם הקריבו ביום ראשון.

עוד . . . בגלות (מצרים) . . . את הכוח להיות בני-חורין . . . על-ידי כך שהקב"ה העניק להם את המצוות: להעיר ממכילתא (הובא בפרש"י) עה"פ בא יב, ו: לא היו בידם מצוות להתעסק בהם כדי שיגאלו . . . ונתן להם שתי מצוות כו'. נתבאר בארוכה בלקו"ש חט"ז ע' 114 ואילך [אוצר לקוטי שיחות שמות שיחה ב לפרשת בא].

המצוות . . . ברית . . . ואיחוד: מצוה מלשון צוותא וחיבור (לקו"ת בחוקותי מה, ג. ובכ"מ).

ברית נצח: להעיר מתינא פכ"ה (לב, א): ויחוד זה (שע"י התומ"צ) למעלה הוא נצחי לעולם ועד.

'ועשו . . . בתוכם': תרומה כה, ח.

תוכנן העמוק יותר: ראה של"ה סט, א. ובכ"מ. ר"ח שער האהבה פ"ו קרוב לתחלתו. וראה כש"ט (הוצאת קה"ת) מב, סע"ב ואילך. תנ"ח שמות תמג, א.

ו'דירה': דנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים (ראה תנחומא נשא טז. בחוקותי ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא פל"ו).

כך שהשכינה האלוקית שוכנת בכל לב יהודי ובכל בית יהודי - גם בזמן הגלות, כאשר בית המקדש הגשמי אינו קיים (באופן זמני).

* * *

ההוראה מן האמור לכל יהודי, איש ואשה, כאשר למעשה בפועל בחיי היום-יום, היא:

כל יהודי, בכל הזמנים ובכל המקומות, חי ושרוי בשני המצבים שאותם מזכיר לנו התאריך ראש חודש ניסן: עבדות וחירות.

מבחינת הנשמה, שהיא חלק אלוקה ממעל ממש, היהודי הוא תמיד בן-חורין, ואינו יכול להיכנע לשום אדם ולשום דבר, מלבד לקב"ה עצמו, האומר: "כי לי בני ישראל עבדים, עבדיי הם - ולא עבדים לעבדים", ויותר מזה: "עבד מלך - (כמלך) מלך".

ברם, מבחינת הגוף שרוי האדם במצב של עבדות. הגוף דורש ומכריח - טיפול, הזנה, הלבשה כו', דבר זה רותם את האדם בעול של השגת אמצעי המחיה והקיום של הגוף הגשמי, של הפרנסה; ובמיוחד כשמתווסף לכך, שעבוד כפשוטו, של גלות.

יחד עם זאת אין הגוף והנפש שני עולמות שונים ונפרדים, כי אם יוצרים יחד 'עולם' אחד, 'עולם קטן - זה האדם', אדם שלם (לא מפוצל ומשוסע),

שהשכינה האלוקית שוכנת . . גם בזמן הגלות: ד"כל מקום שנאמר לי אינו זו לעולם . . במקדש ועשו לי מקדש" - מדרש שמואל פ"ט. ויק"ר פ"ב, ב (וראה גם ספרי עה"פ בהעלותך יא, טז), הובא ונתבאר בלקו"ת במדבר ט, ג ואילך. ובנדר"ד - סה"מ תש"ח ע' 132 ואילך. חלק . . ממש: תניא רפ"ב.

תמיד בן-חורין: ראה שיחת ג' תמוז תרפ"ז (סה"מ קונטרסים ח"א קעה, ב. לקו"ד כרך ד תרצב, א).
 "כי . . לעבדים": בהר כה, נח. וראה קידושין כב, ב. ב"מ י, א.
 "עבד מלך - (כמלך) מלך": שבועות מז, ב. ספרי ופרש"י עה"פ דברים א, ז.
 הגוף . . עבדות: ראה תניא פמ"ז. ובכ"מ.
 "עולם . . האדם": תנחומא פקודי ג. תקו"ז תס"ט (ק, ב. קא, א). וראה לקו"ת במדבר ה, א.

שאצלו חיים בשלום הגוף והנשמה גם יחד, חיים הרמוניים. התורה מלמדת אותנו כי דבר זה מושג על ידי הגברת הנשמה על הגוף, והארת הגוף ב"נר מצווה ותורה אור", עד שהגוף והנפש הבהמית משעבדים עצמם, בחשק ובחפץ לב, אל הנשמה. האדם משיג את דרגת עבודת ה' של "בכל לבבך - בשני יצריך".

* * *

זו גם אחת ההוראות של 'קידוש החודש', שלגביה נאמר כי "ישראל מונין (ודומין) ללבנה". ללבנה אין אור משלה, וכל אורה בא מהשמש. כך גם גופו של יהודי, בהתייחסותו לנשמה, הרי הוא כמו הירח, המאיר רק כשמשתקף בו אור החמה. וכשם שאור הירח הולך וגדל תמיד, מראש חודש עד ש"קיימא סיהרא באשלמותא" (=הירח קיים בשלימותו), ביום חמישה-עשר לחודש, כך הולך וגדל ומתגבר תמיד אורו של כל יהודי ושל כל היהודים, האור של "נר מצווה ותורה אור", בהתאם לדרישה ולהבטחה האלוקית: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", יחד עם הקרבנות שיהודים מביאים, משני הסוגים, כמו עגלות וקערות מצד אחד וקרבתן עולה מצד שני, שבזמן הגלות הם מתבטאים בתפילות ומצוות, החל מן המצווה הכללית - מצוות הצדקה,

הגברת הנשמה על הגוף: ראה תניא פל"ב: יסוד ושרש כל התורה הוא להגביר כו'.

ב"נר . . אור": משלי ו, כג.

שהגוף . . בחשק: ראה לקו"ת ויקרא (ב, ד ועוד). דרושי דא"ח עה"פ משכני אחרין נרוצה.

"בכל . . יצריך": ואתחנן ו, ה. ברכות נד, א. ספרי (הובא בפרש"י) עה"פ. וראה כש"ט (הוצאת קה"ת) הוספות ס' צא.

"ישראל מונין (ודומין) ללבנה": סוכה כט, א. ב"ר פ"ו, ג. וראה אוה"ת בראשית (ד, ב ואילך. ובכ"מ).

ללבנה אין אור משלה: כי "סיהרא לית לה מגרמה כלום" (זח"א קפא, א. ועוד). וראה שבת קנו, סע"א.

ש"קיימא סיהרא באשלמותא": זח"א קנ, רע"א. שמו"ר פט"ו, כו.

לדרישה ולהבטחה: דציוויים שבתורה הם (גם) לשון עתיד (תו"א ס"פ תשא בנוגע ואהבת).

משני הסוגים: עולה (למעלה), תפלות - לשמים; עגלות, צדקה - לבריות.

בתפילות: שבמקום קרבנות תקנום (ברכות כו, א).

המצווה הכללית - מצוות הצדקה: ראה מפרשי המשנה אבות (פ"א מ"ב) ועל גמ"ח. אגה"ק סל"ב: וכל

ובמיוחד צדקה למוסדות תורה ותפילה, הנקראים בשם 'מקדש מעט', וכל זה באופן של "מעלין בקודש", להעלות ולהגדיל - עד שהדבר מביא קץ וסוף לחושך הגלות, ומגיעה הגאולה האמיתית והשלימה, "בניסן נגאלו ובניסן עתידין ליגאל".

* * *

ויהי רצון שכשם שהחל מהיום, ראש חודש ניסן, מתחיל החודש שהתורה, תורת אמת, קוראת לו 'חודש הגאולה' - כך ייגאלו כל אחד ואחת מכל הדברים המבלבלים ומפריעים, שאז פועלים בכל העניינים האמורים של "מעלין בקודש", בהתמסרות יתר, בחיוניות יתר ובלבביות יתר, המביאים לשלמות המעשה, דיבור ומחשבה; וזה מהווה הכנה קרובה לכך שמראש חודש הגאולה של שנה זו, שנת "הקהל את העם האנשים והנשים והטף", מתחילה ההגשמה השלמה של "ואנחנו עמך וצאן מרעיתך נודה לך לעולם לדור ודור נספר תהילתך".

ובמהרה בימינו ממש נקבל את פני משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלימה.

בכבוד ובברכה להצלחה בכל האמור
ובברכת חג הפסח כשר ושמח
מנחם שניאורסאהן

הגוף נכלל בימין כו' צדקה. תניא פל"ז.

למוסדות... 'מקדש מעט': מגילה כט, א.

"מעלין בקודש": ברכות כח, א. ובכ"מ.

"בניסן... ליגאל": ר"ה יא, א. שמו"ר פט"ו, יא.

ניסן... 'חודש הגאולה': שמו"ר שם. וראה אוה"ת בא ע' רסד ואילך. ד"ה החודש ה'ש"ת.

שמראש חודש הגאולה... "הקהל: להעיר ממדרש הגדול עה"פ דברו אל כל עדת ישראל (בא יב, ג): מלמד שפרשה זו נאמרה בהקהל. וראה תו"ש שם. וש"נ.

"הקהל... והטף": וילך לא, יב.

"ואנחנו... תהילתך": תהלים עט, יג.